

AHISKA KİMİN?

Sabir ASKAROV*

Ahıska'da tarihi mekânlar, kaleler ve dinî yapılar, restore edilerek 16 Ağustos 2012 tarihinde Gürcistan Cumhurbaşkanı tarafından görkemli bir şölenle açıldı.

Gürcistan cumhurbaşkanı Mikhail Saakaşvili heyecanlı bir açılış konuşmasında *"Ahaltsihi/Ahıska Gürcistan'ın en önemli tarihî ve turistik merkezi olacaktır; çünkü burası Avrupa'nın en iyi yerlerinden biridir. Belki benzeri İtalya'da vardır, belki de Kuzey Afrika'da, Arap dünyasında. Biz nasıl harika bir işler yapıyoruz, farkında değiliz!"*

diyor.¹ Ayrıca, *"Ahıska çıkmazdan kurtularak tekrar bölgesel merkez hâline geliyor."*² diyerek Ahıska'nın önemini ve dönüşümünü vurguluyor.

Ahıska'da IX. Yüzyıldan kalma Rabat kalesi gibi eski yapılar onarılırken daha önce hiç olmayan tarihî görünümlü yeni yapılar da ilâve edilmiştir. 7-8 hektarlık bir alana sahip olan bu proje içerisinde çarşı, restoran ve oteller de yer almaktadır. Gürcü makamları, gelecek zaman içerisinde turist akımının artmasıyla bu yapıların artacağını dile getirmektedirler.

15 milyon dolarlık bu projede en önemli yapılar olarak, Azize Meryem Ortodoks Kilisesi, Katolik Katedrali, Ermeni Kilisesi ve Osmanlı (Ahmediye) Camisi bulunmaktadır. Dolayısıyla Ahıska'da, İslâm-Türk yapılarından fazla olarak, Ahıska Türklerinin izlerini silecek sayıda ve şekilde kiliseler ve yeni

yapılar söz konusudur. Tarihte hiçbir zaman orada mevcut olmayan kiliseler uyduran Gürcü yönetimi, 1749 yılında inşâ edilmiş olan ünlü Ahmediye Camiinin minaresini işgalden sonra yıkmış, yerine bir çan kulesi yapmışlardı. Neden-se bunca restorasyon faaliyeti sırasında bu şanlı minareyi de unutmuşlar!

Başlangıçta Türkiye ile Gürcistan arasında yapılan görüşmelerde Türkiye'de Artvin ve Erzurum'daki dört kilise ile Gürcistan'da Sovyet döneminde yıkılan üç caminin tamirâtı söz konusuydu. Batum'daki Aziziye Camii, Ahıska'daki Ahmediye Camii ve medresesi. Bu görüşmelerin yürütüldüğü zaman Gürcistan Kilisesi, yapılabilecek anlaşmaya karşı çıkmış, bu anlaşmanın yapılması durumunda 2002 yılında Kiliseyle Gürcistan devleti arasında yapılmış anlaşmanın ihlâli anlamına geleceğini söylemiş ve suçlamıştır. Gürcistan devlet başkanı, şahsî girişimle söz konusu camilerin "tarihî anıt" statüsünde kalacağını söyleyerek Gürcü Kilisesini ikna edebilmişti.³

Ermeniler dâhil Ahıska'da yaşayan halk, Avrupa kaynaklarıyla yapıldığı iddia edilen restorasyonun aslında Türk parasıyla yapıldığını söylemektedir.⁴ Dolayısıyla Gürcistan tarafı Ahıska'daki inşaatın ve restorasyonun başlatılması, Ahıskalılara "iyilik olsun" diye değil başta Türkiye'deki kiliselerin restorasyonunun yapılması karşılığında ve maddî kaynağın sağlanmasıyla ancak kabul etmiştir. Bu inşaatın ve restorasyonun yapılması en fazla Gürcistan'a yaramış ve Ahıskalılara da az yaramış değil aksine hiç yaramamıştır. Kaldı ki Türkiye'deki kiliselerin Gürcü kilisesi olduğu sadece Gürcülerin iddiasıdır. Ama Ahıska'daki Ahmediye Camii başta olmak üzere bütün dinî yapılar Osmanlı devrinin açık belgeleridir.

Diğer bir çıkmaz da, Ahıska'da kültürler mozaik hâline geleceğini söyleyen Gürcü resmî makamları ve medya, Caminin isminin Osmanlı döneminde o bölgeyi yöneten Ahmet Paşadan geldiğini söyleyerek olayı kapatmaktadırlar. Ahmet Paşanın Ahıska Türklerinin yerli ve tarihî

atalarından biri olduğu gerçeğini saklıyorlar. Üstelik sanki o bölgenin ta ezelden 1944'e kadar sahipleri olan, sürgüne tabi tutulan ve hâlâ sürgünde olan Ahıska Türkleri hiç yaşamamıştır. Sanki Ahmet Paşa ordusuyla o toprakları işgal etmiş ve sonucunda bölgenin Müslümanlaşmasını gerçekleştirmek için zorla cami inşâ etmiş ve yüz yıl önce yıkılmış olan Osmanlı Devletinin harabelerini Gürcistan tarafı onararak ayakta tutmaya çalışarak büyük iş yapmıştır!

Ahıska'da Türk izlerinin silinmeye çalışılmasının bir diğer delili de Ahıska'daki açılışa katılanların arasında Ermeni asıllı Fransız şarkıcı olan

Charles Aznavour olmasıdır. Bununla Ahıska'daki açılışın kimlere yönelik olduğunun göstermek istiyorlar! Dolayısıyla o açılışa mutlu edilmek istenen Ahıska'daki Ermenilerdir. Daha dün kadar buraların kahir ekseriyetini teşkil eden Ahıska Türkleri hiç hesapta yok! Çünkü Ermeniler ve açılışa katılacak olan **Charles Aznavour** Ahıska'yı ecdatlarının vatanı olarak tanımlamaktadır.⁵ Hatta Gürcistan'ın kalkınmasında, ordusunun modernleşmesinde, alt yapısının inşasında, uluslararası kuruluşlarda yer almasında önemli katkıda bulunan, hatta bahsedildiği gibi Ahıska'daki restorasyonda maddî destek sağlayan Türkiye yoktur. Türkiye'den ne bir şarkıcı ne bir tarihçi ve ne de resmî zevat çağrılmıştır! Türk devlet adamlarını hiç söylemiyorum. Ancak Baltık devletlerinden Letonya Devlet Başkanı açılışa katılmış ve Saakaşvili, Rus-Gürcü savaşında en önemli desteği verdiğinden dolayı ona teşekkür etmiştir.

Ahıska'daki açılışa Türk eseri olarak tanımlanan Ahmediye Camiinin açılışının protesto edilmeye çalışılmasıdır. Kaldı ki bu tarihî cami, cami olarak değil müze olarak açılmıştır! Buna bile tahammül edilememektedir.

Bir diğer husus da kendilerini Cavaxet Ermenileri olarak tanımlayan ve Moskova'da yaşayan Ahıska Ermenileri, açılışa katılacak olan Ermeni asıllı Fransız şarkıcısını engellemek için, aylar önceden yazılı ve sözlü açıklamalarla baskı yapmışlardır. Şarkıcının açılışa katılmasıyla sonuçlansa da Ahıska'daki Ermenilerin bir bölümü şarkıcının gelmesini protesto ederek açılışa katılmamıştır. Dolayısıyla Ahıska Türklerinin ve yöneticilerinin Cavaxet(?) Ermenilerinden Ahıska'ya sahiplenme konusunda öğreneceği çok şey var demek ki...

Türkiye'den birileri bol bol vatan Ahıska seyahatlerine çıkmış olsa da burada bahsettiğimiz ciddî faaliyetlerin uzağından yakınından geçememiş olmaları içler acısı bir durumdur.

Bu çok önemli gelişmede Ahıska Türklerinin katkısı ve girişimi olmadığı gibi, görünen o ki böyle bir açılışa da yerleri yoktu. Açılışa yerlerinin olmaması da Ahıska'daki gelişmelerde ve değişimlerde de yerlerinin olmadığı anlamına gelir. Ahıskalı önde gelenler ve bilhassa sivil toplum oyunu oynayanlar bunu iyi düşünmelidirler! Korkarız ki Ahıska'daki gelişmelerden uzak duranlar, vatanla ilgili söz hakkını da kaybedecekleridir.

Türk şâiri Orhan Şak Gökay'ın ünlü şiirini bilirsiniz. **Bu Vatan Kimin?** başlıklı bu şiir şöyle başlıyordu:

*Bu vatan toprağın kara bağrında,
Sıradağlar gibi duranlarındır!
Bir tarih boyunca onun uğrunda,
Kendini tarihe verenlerindir.*

O hâlde "önde gidenlerimiz" önce tarihimizi iyi öğrenmeli, sonra meydana çıkmalı ve kendilerini tarihe vermelidirler. İşte o zaman biz de el ele vereceğiz, vatan uğruna onların yanında sıradağlar gibi duracağız!

Ankara Üniversitesi SBF Yüksek Lisans Öğrencisi.

¹ <http://pik.tv/ru/news/story/37006-saakashvili-posetil-axalcixe>

² <http://pik.tv/ru/news/story/44664-mixail-saakashvili-v-axalcixe>

³ <http://vestikavkaza.ru/articles/obshchestvo/religion/51727.html>

⁴ <http://www.newsarmenia.ru/society/20120807/42702404.html>

⁵ <http://pik.tv/ru/news/story/45185-koncert-sharlia-aznavura-v-gruzii>